

Tshivenda

Luṭa

5c

Thaidzo ngadeni ya makhulu

Joy Gugulethu Nkukwana

Ulwazi
Lwethu

Itani vhungoho ha uri ni kona u vhala maipfhi a tevhelaho
tswina, gwa, gwiwa, mugwi, gwitha, mmbwa, tshibwanana

Thaidzo ngadeni ya makhulu

Tshivenda

Luja 5C

ISBN: 978-1-77981-530-9

© 2023 Ulwazi Lwethu African Languages Literacy Project

Muñwali: Joy Gugulethu Nkukwana

Mutshanduli: Mpho Makwarela

Mufanyisi: Elizma Meyer

Nyolo na kudzudzanyele: Rock Bottom Graphic & Design

Nzanzanyo ya khandiso ya u thoma 2023.

Thaidzo ngadeni ya makhulu

Joy Gugulethu Nkukwana

Nndu ya makhulu i tsini na daka. Yo vha i na ngade ya miroho ye ya vha i tshi tamiwa nga muñwe na muñwe. Tsini na daka ho vha hu na muvhuda une wa silinga. Muvhuda wo vha u tshi balelwa u difara musi u tshi sendela tsini na ngade ya miroho ya makhulu. Makhulu vho vha vha na dziñawa, dzikherotsi na zwiñwe zwimela zwa u difha.

Nzhavhi tshi tevhela makhulu musi vha tshi sheledza ngadeni. Ni tea u zwi divha zwauri Nzhavhi ndi khonani ya tsini ya makhulu.

Mafheloni a q̄uvha l̄inwe na l̄inwe la u shuma ngadeni, makhulu na Nzhavhi, tshibwanana tshavho, vha ya hayani. Makhulu vha a bika miroho, vha la, vha edela.

Vhusiku vhuñwe musu makhulu na Nzhavhi vho edela, muvhuda wo sunguvhela ngadeni ya miroho. Wa gwa mulindi u bva dakani u ya ngadeni ya makhulu. Wa sendela tsini, u tshi khou sedzasedza uri a u khou vhoniwa.

Wa thamuwa, wa wana khavhishi. Wa shenga!

Wa thamuwa, wa wana kherotsi. Wa shenga!

Wa thamuwa, wa wana dabula. Wa shenga!

Musi wo no la, wa shavha.

Nga Matsheloni a tevhelaho makhulu vha wanulusa uri kherotsi na madabula zwo gwiwa nahone zwo liwa. Vha humbula uri kani hu nga vha hu muthu, thoho, mapfheṅe kana tshinwe tshithu tsho itaho izwi zwithu. Vho vha vha sa khou divha uri mugwi o dzhena ngafhi. Vha dzhia tsheo ya uri vha fhaṅe luhura u mona na ngade yavho. Vhusiku vho vala gethe na u khia nga ngedane na ganzhe. Vha dzhia tsheo ya uri Nzhavhi tshi edele nḽa uri tshi linde ngade.

Vhusiku uvho tsho dzula tsini na fasiṅere uri tshi tou thetshesesa musi tshinwe tshithu kana muṅwe muthu a tshi lingedza u dzhena ngadeni. Tsho dzula lwa tshifhinga tshilapfhu, tsha vhuya tsha edela, tshi sa pfhi tshithu.

Nga matsheloni, vha vuwa nahone vha vhona uri gethe i tshee yo khiiwa. Zwothe zwi kha ɔi vha nga ndila ye vha zwi siisa zwone, nahone a hu na khandiso dza milenzhe. Vha sheledza ngade sa nga misi, na Nzhavhi tshi murahu.

Vhusiku uvho Nzhavhi tsho edela nga ngomu ngauri zwo vha zwi khagala uri luhura lwo tsireledza ngade.

“Ngoho, Nzhavhi, hezwi ndi tshimangadzo,” vha ralo u amba vha tshi khou vhona miroho yavho yo liwa hafhu. Vha mona na ngade yothe u vhona arali hu na he ha vulea kha luhura. Fhedzi a hu na.

Musi vha tshi khou humbula, vha vhona kubuli kha danda la luhura na luhura. Vha tshi sedza nga vhuronwane vha vhona dindi lihulwane line Nzhavhi tsha nga fhelela.

Makhulu vha humbula uri ndi mini tshine tsha khou la miroho. Hu nga vha tshimange kana mmbwa? Fhedzi mmbwa na zwimange a zwi li miroho i songo bikiwaho. Nahone zwa vhukuma ndi zwauri a zwi dzheni milindini!

Vha humbulesa uri hu nga vha hu mini tshine tsha khou la miroho yavho.

Ndi tswina? Dzi a la miroho? Vho vha vha si na vhuṭanzi. Vha humbulesa fhedzi vha si wane phindulo. Hezwi zwo itea vhusiku.

Hu nga vha hu tshinoni? Zwiṅwe zwi na mafulufulu vhusiku. Kani ndi gwitha? Hai. Magwitha a dzula mirini, a ita phosho, nahone ha dzheni milindini. Nga murahu zwa da muhumbuloni wavho uri hu nga kha di vha hu mini.

“Ngangoho ndi muvhuda, Nzhavhi! Ndi tshone tshipuka tshi tshothe tshine tshi nga fhelela hafha, nahone tshi funa miroho.” Vha amba na Nzhavhi hu tshi nga tshi nga fhindula. Nzhavhi tsha huvha tsho takala.

Vha ḁa na maano a u fasha muvhuḁa. Vha dzhia kherotsi dzine dza ḁifhesa, vha dzi vhofha fhethu huthihi, vha dzi vhofha na milenzhe ya Nzhavhi. Nzhavhi tsha pfha u tsukunyea ha thambo na u dodoma ha muvhuḁa.

Ḑuvha iḁo muvhuḁa wo vha u na ḁḁala khulu zwe zwa ita uri u si lindele uri hu vhe vhusiku sa maḁwe maḁuvha. Makhulu vha ḁiitela tshinwiwa ngeno Nzhavhi tsho dzulela ḁuvha.

Muvhuda wa sendela tsini, wa fhufhela ngadeni, wa vhona kherotsi dzi tamisaho dzi tshi khou nembelela kha thambo. Wa tshanya wa dzi hovhelela, wa luma na mulenzhe wa Nzhavhi. Nzhavhi tsha tshuwa, tsha vuwa, tsha huvha na u pandamedza muvhuda.

Makhulu vha tevhela na thamu yavho. Vha gidima nga murahu ha Nzhavhi; Nzhavhi tsha gidimedza muvhuda. Muvhuda wo vha u tshi khou sedza mulindi u re tsini. Nzhavhi tsho vha tshi murahu ha mutshila. Tsha luma mutshila wa thukhuwa. Musi Nzhavhi tshi tshi khou huvha na u pandamedza muvhuda u swika mulindini, mutshila wo vha wo no vhaisala zwi tungufhadzaho.

U bva leneḷo ḡuvha, muvhuḡa wo vha na mutshila mupfhufhi. U swikela na ḡamusi, mmbwa dzi pandamedza mivhuḡa na mivhuḡa ya shavha mmbwa. Naho zwo ralo, mivhuḡa a i litshi u ḡa miroho. Musi ni tshi vhona miroho yo nonaho, ni vhe na vhuḡanzi ha uri mivhuḡa i tsini.

Readers

Luġa 1-2

- Donngi ya Khuliso
- Nunu na Bobi
- Liġowa!
- Muma, aġama, pfhala!
- Zwivhuya u funa u kunakisa!
- Ngele na Ngudo vha a thusa
- A hu na maġi
- Tshi a kona u fhufha?
- Mulilo!
- Mavhudzi mahulu
- Ťali na buvhi
- Muoli Marubini!
- Thuso o mangala!
- Baba vha ġo vhuya lini?
- Phumu o takalaho!
- Mvulatshikolela!
- Thendo na Thiambi
- Kha ri vhulunge maġi
- Ťhama o farakanea!
- Vha bulasini
- Ivhani na vhulenda, Thabelo
- Swobo ya u ġifhelela
- Vhasidzana na mbudzi

Luġa 3

- Badzhi yo shandukisiwaho
- Dzikhonani kha mitsho yoťhe!
- A thi funi miroho!
- Mulimi Vho Vele na dziťhoho
- Tshilidzi o huvhala
- Maġi! Maġi!
- Lufuno lwa malwelavanda
- Zwienda zwiswa zwa Pfhano
- Mathaitai a Lwalwa
- Riphuluse o fara mbava!
- Muġa u ťhogomelaho
- Musengavhadzimu wa Farisani
- Mutevheťhaġu wa vhutshilo ha tshiġula
- Vhulwadze ha dzinguluvhe
- U thetshela zwijiwa zwa Tshivenda
- Makumba o nyamalalaho a Vuvu
- Luġamo lwa Nwasundani lwo bveledzea
- Aġivhaho na Aġaho
- Moli na zwithuthubi
- Tshibeġani tsha Kulani
- Maitele a Vhavenġa
- Mukapu wa u ġifha
- Mushonga wa u fhodza
- Nŋtshi
- Vhuġolo ha dzimbeu
- Muhumbulo wavhuġi wa Tseisano
- Bola yo xelaho
- Wanga u ġivha tshifhinga
- Ni ťavhanyela mini, Wandeme?
- Ngweŋa i sa londi
- Mutambi makone
- Zwifhiwa

Luġa 4-5

- Rinngi ya musuku
- Lwendo lwa u ya vhumalaphukha
- Muvhuya u londola mutakalo zwavhuġi!
- Mulimisi o fariwa nga mala
- Soweto
- Tshaka dza zwiendedzi
- Mathoma maswa
- Ndifhedzo ya bulu
- Musidzana wa vhuġali
- Zwo hulesa kha nŋe!
- Vhatukana vha vhaġali
- Vhulwadze ha mukhushwane
- Murei wa khovhe
- Thaidzo ngadeni ya makhulu
- Vhusiku vhu si na khofhe
- Ťhangaťhanganyo tshi sa ofhiho!
- Tshienda tshavhuġi
- Muġoro wa Sedzani

ZENEX
FOUNDATION

MOLTENO
INSTITUTE FOR LANGUAGE AND LITERACY
EST. 1974

Ulwazi Lwethu yo lamedziwa nga Zenex Foundation nahone ndi thandela yo thomiwaho u itela u bveledza tshivhalo tsha bugu dza murole wa fhasi na vhavhali vha vhalelaho u dhiphina vha nyambo dza Afrika na matheriala wa u tikedza vhadededzi. Iyi thandela yo livhiswa kha u funza na u tikedza vhagudiswa vha re kha Mutheo wa Fhasi u itela u khwinifhadza kuvhalele na kupfhesesele kwa luambo lwavho lwa hayani. Bugu dzo bveledzwa nga nyambo dza tshane dza Afrika nga u shumisana ha Molteno Institute for Language and Literacies, Nelson Mandela Institute for Education and Rural Development, Room to Read South Africa, na Saide. Zwishumiswa zwothe zwo bveledzwa sa “Zwishumiswa zwa Pfunzo zwo Vulelwaho” kana “Open Education Resources” (OER).

Please visit our website to download the full copy of this reader:
ulwazilwethu.org.za

Creative Commons Attribution-
NonCommercial-NoDerivatives
(CC BY-NC-ND) 4.0
International Licence

Disclaimer: You are free to download and share this work as long as you attribute Zenex Foundation, but you may not change this work in any way or use it commercially.

